

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

**POLITICALLY INCORRECT, SCENARII
PENTRU O ROMÂNIE POSIBILĂ,**
*VASILE SEBASTIAN DÂNCU, EDIȚIA A III-A,
EDITURA ȘCOALA ARDELEANĂ, CLUJ-NAPOCA, 2017*

Sebastian FITZEK

Sociologie Românească, 2020, vol. 18, Issue 1, pp. 192-198

<https://doi.org/10.33788/sr.18.1.15>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

**POLITICALLY INCORRECT, SCENARII
PENTRU O ROMÂNIE POSIBILĂ,
VASILE SEBASTIAN
DÂNCU, EDIȚIA A III-A,
EDITURA ȘCOALA ARDELEANĂ,
CLUJ-NAPOCA, 2017, 378 P.**

Sebastian FITZEK¹

Abstract

The author Vasile Sebastian Dâncu captures in his book the archetype of the 21st century Romanian, a lonely individual, alienated and unmotivated to participate in the making of a destiny. The author notes the stage of disjunction in which we find ourselves as Romanians on the road to social anomie, with a starting point with the alienation of the ties between the individual and the community. Main cause of destruction effects of the autochthonous self comes from the identity falsifying in the virtual environment, a global phenomenon that has reached Romania, especially the young generations, spiritually unprepared to face it. The psychoanalytic observations made in the book help the reader become aware of his own reality, of his own world in which he slips into an unconsciously. The exhortation of the author is the neverdying hope and that is in the hands and hearts of all, starting with the readers who are invited to browse and become aware through the pages that even under the darkest painting, Romania will survive. His message is optimistic, showing that it all starts with us and those who believe in the project of a nation tried by suffering, a people whose happiness must return home.

Prin tehnica unui pictor care zugrăvește în zborul pensulei sale o imagine cadru, cartea debutează cu perspectiva unei radiografii generale a unei națiuni apropiate de vârsta celor 30 de ani de la Revoluție, o artă a portretizării transferată aici în scriitura unui sociolog experimentat. Împletind prin fraze succinte, imaginea unei realități sociale, autorul Vasile Sebastian Dâncu surprinde în prima parte a cărții arhetipalitatea românului din secolul XXI, un individ singuratic, înstrăinat și nemotivat să participe la făurirea unui destin. „Se lansează proiecte minunate,

¹ Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”, Academia Română, București, ROMANIA.

uneori cu mare tam-tam, dar după o vreme, totul este ucis și societatea se întoarce la o stare inițială. (...) Ieșirea individului de sub autoritatea colectivă și multiplele cauze care-l împing spre izolare (vorbit despre ele în această carte) și spre forme de socialitate fragmentare și parțiale (p. 9). Autorul constată etapa disjunției în care ne aflăm ca români în drumul care pare să ne ducă spre anomia socială, iar totul a început de la înstrăinarea legăturilor dintre individ și colectivitate. Una dintre cauzele acestor efecte ale destructurării eului autohton vine și din falsificarea identității în mediul virtual, un fenomen global care atinge și România, în special generațiile tinere și nepregătite spiritual pentru a le face față. Aspirația către invizibilitate și ascunderea sub *id*-uri definesc noile generații de care atârână o mare răspundere și în care autorul se întreabă retoric, pe bună dreptate, care sunt umerii și pe ce forțe se va baza o națiune în viitorul apropiat?

Akedia este noul diagnostic monastic formulat de autor pentru a defini românul indiferent, o boală grea de care se temeau teologii creștini pentru cei care lăncezeau în amorțală și lehamite. Indiferența este o formă de moarte subită a sufletului, a celui care nu mai vrea să trăiască, negăsind nimic util sau frumos în jurul lumii sale înconjurătoare.

Tragedia de la Colectiv este resetarea unei națiuni pe care autorul o surprinde ca *ultima ratio*, o resuscitare venită să dezmoștească corpul muribund cu semnele vitale la minim și incapabil să mai perceapă chiar și durerea. Curtând și relația cu politicul, Vasile Sebastian Dâncu consideră că individualismul democratic este o mare iluzie, care în realitate generează o stare de dependență dintre individ și imaginarul media cu care zilnic se hrănește. Dopajul cu știrile unor subiecte asemănătoare și reciclate prin alte cuvinte ascund o formulă bine păstrată de famaciștii națiunii în picătura chinezească, acel drog mediatic care-l menține pe spectator în iluzia participării la democrație.

Singularitatea de tip american s-a transferat și ea la noi în țară, dar nu pe principiile unei răspunderi civice, ci pe setea autoafirmării egoului în care ceilalți nici nu contează. Singularismul contemporan ocultează dorința de egalitate a oamenilor, devenind o utopie a democrației directe, așa cum se întâmplă în experimentul Facebook sau pe alte rețele sociale. Observațiile de natură psihanalitică aduse în carte ajută pe cititor să conștientizeze, până la urmă, o realitate proprie, a propriei sale lumi în care se alunecă într-un derapaj inconștient.

Avalanșa de critici ale autorului sunt detaliate în toate straturile pe care societatea românească le-a cunoscut sau le-a adâncit în ultimii ani. Exemplul publicului lipsit de răbdare, de care se plâng și jurnaliștii, indică o amortire generală la nivelul gândirii colective. Oamenii nu mai vor să judece pentru că efortul poate fi simplu evitat de stilul jurnalismului manipulativ, în care, cu înfierare ideologică, se aruncă cu invective, cu etichete și stereotipii preluate dintr-un laborator condus de inteligența artificială. Gândirea simplistă, fascinația imaginilor, tematica programată și limbajul agresiv au luat locul dezbaterilor de altă dată. Consecințele s-au afirmat rapid prin sentimentul lipsei de direcție și

neîncredere. Cuvântul politică a ajuns un fel de batjocură la gura oricărui trecător care asociază clasa politică cu o adunătură de corupți și oameni incapabili să conducă sau să lase ceva în urmă. Efectele secundare sunt și ele vizibile în reîntoarcerea poporului la regresia gândirii, la magie și idolatrie.

Pierderea imaginației sociologice, în opinia autorului, indică o lipsă a reflecției către viitor pentru că imaginația este ucisă în lipsa libertății gândirii, în lipsa spiritului liber, a celui instruit și neconstrâns să spună ceea ce crede. În fine, cel mai grav lucru apare în lipsa unei acțiuni comune, care nu beneficiază de un creier colectiv. Dispariția colectivității este similară cu dispariția integralității unei comunități, punând în pericol proiectul de continuitate al unui popor expus doar la psihoze colective și la sindromul impostorului. „Una dintre ultimele maladii colective este numită „sindromul impostorului” și unii autori spun că suferă în jur de 80% dintre angajații de pe glob de acest sindrom, evident în grade diferite. Tot mai mulți dintre angajați au sentimentul că nu merită victoriile obținute, că sunt niște impostori și trăiesc cu frica teribilă că se va descoperi asta într-o zi” (p. 30).

Analizii politici au ajuns la rândul lor un fel de falși profeți care își fac meseria pentru bifarea unor *task*-uri menite să îndeplinească sarcinile primite de la patronii care îi plătesc sau care îi pot da afară în lipsa neîndeplinirii ordinelor. Pe același criteriu funcționează cam tot spectrul politicii românești, frica de consecințele pierderii avantajelor personale și subordonarea oarbă față de ierarhi a înscris mediul politic într-o traiectorie a culturii de supunere de tip tribal. Frica de a lua decizii, frica de valorile politice, diluarea ideologiilor și, mai ales, frica de răspundere sunt vectorii după care se ghidează un colectiv de oameni cu autoritate instituțională, dar fără răspundere și fără morală deontică. România politică pare o arenă a confruntărilor personale în care programele politice par rupturile unor fragmente discontinue și fără autor. Fiecare gândește după cum îi dictează propria conștiință, negândindu-se nimeni la ce rămâne și, mai ales, fără a valorifica părțile bune din ceea ce au moștenit de la ceilalți. Distrugerea cu orice preț a proiectelor implementate de adversarii politici sunt pentru autor singura prioritate dictată de o vendeta a ciclurilor iraționale.

Politica psihedelică sunt cuvintele cheie folosite de Vasile Sebastian Dâncu în portretizarea unui mediu desprins din teatrul absurdului în care utopia și speranța sunt actorii unei piese sinistre. Facebook-ul deschide era politicii psihedelice, eliminând treptat mediatorii tradiționali, inclusiv moderatorii sau arbitrii de profesie în schimbul unui populism deșănțat în care alegătorii se iubesc cu idoli lor sau se înjură după voie. În mediul virtual, campaniile electorale s-au transformat rapid în tabere însetate de sânge, gata să jignească orice opinie diferită și să ridiculizeze orice argument rațional, atunci când, cineva ar veni cu o părere diferită. Toți au impresia că participă la tot și totul înseamnă o mare vânturare prin praful tăvălelilor virtuale. Națiunea participă cu pofta galeriilor de fotbal la susținerea favoriților, fără însă să existe frontiere, norme sau delimitări ale bunului simț, iar subiecții politici sunt mingile care zboară lovindu-se de capetele înfierbântate ale cetățenilor

cu buletin de utilizatori. Din aceste motive, „politica românească este stearpă, nu poate crea mituri, nu poate emoționa și motiva” (p. 49).

Vasile Sebastian Dâncu se întreabă, pe bună dreptate, dacă nu cumva partidele politice vor dispărea și dacă televiziunea, iar mai ales Facebook-ul nu cumva le va lua locul? Hulirea partidelor și în paralel frenezia idolilor politici par să închidă situația spre o direcție proporțională cu întrebarea autorului. Criza de civilizație a ajuns la forma ei delirantă prezentându-se la noi sub forma unei frânturi de ciob dintr-o oglindă reflectată la nivel european și mondial. „Politicienii telegenici adună în spatele lor mulțimi violente, mai ales atunci când propun execuții publice și se direcționează după logica pulsiunilor emoționale” (p. 54). Simplificarea discursului politic a căpătat un grad ridicol de adresabilitate publică prin care s-a bagatelizat rolul de politician și s-a încurajat disprețul față de orice fruntaș aflat în funcțiile de conducere. Nu mai contează cv-ul, educația sau pregătirea profesională, dacă ești politician, atunci ești asociat cu o specie subumană.

Ideologizarea fericirii vine ca un capitolul dedicat unui proiect național care a sfârșit într-un bălci al deșertăciunilor. Fericirea în postmodernismul actual a ajuns pentru autor o țință obișnuită a consumerismului ieftin prin care se pot obține o panoplie de satisfacții carnale. Noul hedonism nu are însă niciun fundament moral pentru că din jocul său rațiunea și spiritul lipsesc cu desăvârșire. Individul neinstruit, bun doar să țipe și să alerge după plăceri este singurul prototip acceptat. Fericirea la români pare o construcție programată pe criteriile mântuirii individuale în care cineva se bucură cocoțat în copacul realizărilor personale, iar ceilalți îi confirmă înălțimea prin poziția lor inferioară. Cu cât arborele este mai lung și cu cât ceilalți sunt mai jos cu atât „românul indiferent” (o specie din ce în ce mai întâlnită) este mai fericit.

România – un caz de miopie strategică, după autor, a devenit așa pentru că elitele sale nu s-au implicat, deși au existat într-o formă necristalizată, neuniformizată. Inapetența pentru strategii este o disjunctie inexplicabilă prezentă în toată perioada postdecembristă. Abandonarea rapidă a micilor încercări marchează linia dintre bunele intenții și răzbunarea prin anularea șanselor de a crește o economie consolidată pe termen mediu și lung. Lipsa gândirii strategice duce la eșec chiar și pentru cel mai bun proiect care a existat vreodată. Însăși elita românească a fost divizată și molipsită de acest microb al dividerii iraționale. „România este campioana ratării ocaziilor, în nefolosirea tradiției noastre culturale, în participarea la nașterea unor fundamente ale culturii contemporane” (p. 74).

În capitolul dedicat consensului politic, autorul surprinde formula stingerii oricărui conflict, iar în lipsa sa nimic nu poate fi construit. Ca să proiectezi ceva, să îmbunătățești sau să inovezi ai nevoie de consensul celorlalți. După consens vine competiția, însă aici apare marea problemă a unei națiuni care a schimbat acest principiu într-un război români contra români. România este diagnosticată de autor ca o țară a clivajelor incerte în care s-au pierdut 25 de ani și de speranțe. Clivajul comunist-anticomunist a fost, la final, o mare pierdere de vreme și de

energie. Cine a avut de câștigat din această confruntare dusă până la absurd? Distincția stânga-dreapta nu a funcționat deloc pentru un public care nu avea ce să înțeleagă din talmeș-balmeșul programelor politice dominat doar de securism, neocomunism, băsism, pontism etc. Statul spectacol și politica fără ideologie au fost vectorii de forță în formarea triburilor politice sensibile doar la dictatura emoțiilor. Singurul consens realizat și demarcat de autor s-a instituit la granița dintre speranță și frică, speranța într-un trai mai bun și frica de a merge spre rău. „Trăim o cultură a simulacrului unde și protestul s-a desubstanțializat” (p. 103).

Capitolul dedicat mutanților dezvăluie urătenia mutațiilor politice gândite doar pentru interesele personale și pentru atacuri de gherilă sau de apărare, ca într-un registru de memorii ale unor soldați învățați să meargă în ofensivă sau în defensivă, după caz. Studioul politic este arena de luptă în care fiecare invitat politic are nevoie de o armură specială și eventual de un arc cu o tolă de săgeți otrăvite. Până și vulgaritatea dialogului a ajuns o obișnuință de *bulevardier*, fără de care nu ești acceptat în loja televiziunilor private și de stat. Triburile electorale de pe margine completează tabloul unei scene de război primitive care are mult de evoluat până la a atinge medievalitatea comportamentului aristocrat.

Subiectul „statului român și inamicii săi” a devenit o poveste de nelipsit în „marile viziuni” de politică strategică. Cel mai obișnuit clivaj, menționat în acest capitol, este dacă adversarul politic este proamerican sau prorus. Dilema anului '89 arată deriva unui clivaj împământenit în dezbateră: Revoluție versus Lovitură de Stat. Cei zece mii de revoluționari de profesie, care se bucură de avantajele plăcute primite de la Statul Român, apără poziția revoluționară în slujba însă a cui, se întreabă autorul? A țării sau a lor? Ieșirile în stradă sunt o altă dilemă care nu a stabilit clar dacă interesele României coincid cu interesele cetățenilor ei sau cu cele ale corporațiilor străine care își urmăresc propriile lor avantaje. După 25 de ani de libertate dilemele s-au păstrat, iar ambițiile au înflorit sub steagul partidelor tinere în care zburdă o nouă clasă de politicieni fără experiență. Aflăm aici că, „în această perspectivă, statul și acțiunea publică își pierd tot mai mult influența, pentru că țara își pierde principala caracteristică ce ar defini-o ca subiect autonom al istoriei: stat cu cetățeni liberi, creativi și activi, cu capital social puternic. Un stat cu cetățeni deznădăjduiți, speriați de viitor, fără încredere în instituții și lideri este un stat care slăbește în fiecare zi și care nu-și poate anticipa viitorul. God bless Romania!” (p. 141).

Autorul scrie un alt capitol despre ipoteza unei României invizibilă pe care o probează prin prezența unui dușman care lovește constant și cu răbdare la temelia unui neam prăbușit în propria sa suferință, orbit și damnat să meargă la pierzanie. În toată această scenă a dispărut umanitatea românului simplu care trece neobservat în tăvălugul media și în luptele de la nivel înalt în care nu se mai aude nimic din ceea ce este acolo foarte jos. Acolo foarte jos este numai sărăcie, o veche stăpână rânjită de bătrânețe, care, nu se mai îngrijește nici de propriile ei zbârcituri. În acest timp, intelectualii cumiți se preocupă de pieptănatul perucilor, iar intelectualii

publici se mulțumesc doar cu lansările de carte în care dâșii speră că națiunea va sări gardul să le cumpere și să le citească pe nerăsuflete.

Diaspora este pentru Vasile Sebastian Dâncu un concept ideologic, manevrabil pentru campaniile electorale disperate de absenteismul participării la vot, în iluzia că votul diasporei ar suplini indiferența celor din țară. Dar, după ultimele statistici, prezentate de autor, se pare că 25% din populația țării trăiește în afară și că în curând vom începe să atingem praguri apocaliptice în care procentul va fi în favoarea celor plecați, deși clasa politică nu pare încă deranjată de acest fenomen fără precedent în istoria noastră. Sistemul politic și social conlucrează într-un sens hilar, ucigând orice urmă de speranță. Cei 25 de ani sunt pierduți în negura unor eforturi sisifice, pe care autorul le surprinde, un peisaj cucerit de splendoarea tristeții decadente. Singurătatea Estului trădat de promisiunile vestice și cântecul păpușilor de cârpă iau parte la un prohod al lucrurilor săvârșite, un fel de ultim drum în care se înmormântează o țară.

Americanii, în opinia lui Sebastian Vasile Dâncu, sunt prietenii așteptați degeaba, iar zidul care cade lasă loc unui zid al deznădejzii. *Big brother* și *Mad Max* sunt matricele de formare a gândirii postgândire, un fel de fabrici de dușmani virali în care ne umplem mințile cu avalanșa unor frici virtuale. Ciocnirea civilizațiilor este o ciocnire a libertăților, iar reconstrucția comunității pare că devine un deziderat în ochii celor nostalgici.

România rurală este un capitol în care autorul profețește dispariția ei spre o zare fără întoarcere, care, cel mai grav, se încheie ultima lumină de supraviețuire a țăranului român. Fondatorul acestei națiuni este deci pus sub amenințare prin dispariția sa ca specie a acestor meleaguri. Autorul crede că totuși satul românesc nu va dispărea complet. Nu se știe aici dacă autorul crede sau speră, probabil că speră, însă speranța poate fi recitată și sub metafora unei lumânări care pâlpâie spre stingere în arderea oxigenului rămas.

Religia este o supraviețuitoare, ne spune autorul, un element puternic de legătură cu românitatea, chiar dacă s-a instrumentalizat de petele profane ale politicului, în special al celui electoral. Cifrele statistice arată că românii încă nu și-au pierdut latura lor spirituală, iar Biserica se păstrează, oarecum, aproape de societate. Școala este un experiment bombardat continuu cu idei proaste, motiv pentru care autorul propune ca mediul educațional să se păstreze intact, dincolo de reformele și ambițiile vanitoase ale politicianilor. Din păcate, acest lucru nu se întâmplă, iar costurile se revarsă asupra tinerelor generații, asupra celor care nu știu cum să se apere și să discearnă între cele bune și cele rele.

Cu sarcasm, autorul ne anunță că brandul de țară a ajuns un hohot de râs pe mâna unor firme care nici nu înțeleg termenul de brand. O imagine de țară nu poate fi cumpărată sau plătită să emită altceva față de ce se vede, dar poate fi construită. Frumusețea unui brand stă în durabilitatea și răbdarea construcției, două condiții neîndeplinite de niciun guvern postdecembrist.

Tirania televiziunii anunță sfârșitul ideilor bune, ucise de stăpânul întunecat care își caută puterea în metafora „inelului pierdut”. Videocrația și *talk-show*-ul nu aparțin democrației, ci aparțin culturii fricii, kitsch-ului cultural și violenței.

România a ajuns o Republică a ideilor singure, idei care mor și se îndepărtează fără a lăsa nimic în urmă. Până și artiștii se revolă ieșind în stradă cu talentele lor pentru a îmblânzi orașul. Autorul se întreabă: ce facem însă noi? O generație înfrântă se resemnează în era minunatelor mașini tehnice, lichefiindu-se prin destructurare, prin sindromul fugii și al diasporei. Din postmodernitatea bizară care ne înconjoară se aude sihastric vocea autorului care vorbește despre familie, un ultim bastion necucerit de care ne agățăm ultima speranță.

La finalul cărții, autorul ne propune să căutăm cu sete dușmanul din interior, cel care ne dă sens, identitate și ne face vii, iar în afara noastră să pornim un *startup*, un *refreshing democracy* în care să ștergem toate eșecurile, toate partidele politice și să pornim construcția unui nou sistem politic cu noi politicieni, un ultim start care să reaprindă inimile și sufletele celor din acest spațiu. Politica noastră trebuie resetată total și repornită pe o logică nouă, uitând de răfuială și amintindu-ne de esența noastră ca cetățeni și ca români mândri de apartenența lor istorică și culturală. „Trebuie doar un strop de solidaritate, un pic de curaj și o minimă încredere în forța noastră colectivă. Dacă nu vom reuși asta, vom vedea că încă 100 de ani, dincolo și dincoace de Colectiv, înainte și după Revoluția din 1989, peste România se va întinde aceeași mare neputință, ticăloșie și mizerie umană” (p. 378). Îndemnul autorului este speranța care nu va muri niciodată și care se află în mâinile și inimile tuturor, începând cu cititorii care sunt invitați să citească cartea să conștientizeze în paginile sale că sub cea mai întunecată pictură, România va supraviețui. Mesajul de la sfârșitul cărții arată că totul începe cu noi și cu cei care cred în proiectul unui neam încercat de suferință, un popor unde fericirea trebuie reînnoasă acasă.